

Faces of Open Science

Susanna Bloem en Martijn van der
Meer

Versie 20210930

Persona

Visionair

De visionair heeft een diepgaande liefde voor kennis, leren, onderzoek en ontwikkeling. Dit persona ziet zichzelf als een idealist en handelt aan de hand van een duidelijk beeld van de ideale universiteit. *De visionair* wil ongelijkheid in de wetenschap terugdringen en speelt graag met de dynamiek tussen de eigen plaats in de hiërarchie en inhoud. Aan titels en posities hecht dit persona weinig waarde. Als *de visionair* een hoge functie bekleedt binnen de universiteit, dan zet die deze vooral functioneel in.

De visionair zoekt graag weerstand op, en eenmaal gevonden, dan stelt dit persona zich kwetsbaar en bescheiden op. *De visionair* maakt dan veelvuldig gebruik van (metaforen uit) de kunsten, bloeit op als een expressieve en creatieve verhalenverteller. Verandering is volgens *de visionair* gebaseerd op de doorwrochte realisatie dat “het ook anders kan” en dit persona vindt van zichzelf dat alles uitgedaagd moet kunnen worden—zeker ook het establishment.

De Visionair heeft een verandering naar een academisch werkklimaat op het oog waar dit persona zelf ook zou willen werken. Goede wetenschap heeft volgens *de visionair* oog voor de rituele en ceremoniële kant van de universiteit. De ideale universiteit is betekenisvol, heeft aandacht voor de juiste vragen, en is bescheiden en transparant. Goede wetenschap geeft niet noodzakelijk eenduidige antwoorden, maar biedt ruimte aan nieuwe dilemma's of vraagstukken. Die wetenschap is volgens *de visionair* gericht op ontwikkeling, niet op output en draait op vertrouwen.

Een gevaar voor *de visionair* is dat die verweten kan worden zich als een “Messias” te gedragen. Dit persona beleeft dit zelf als gevolg van de spanning tussen het de drang een “wereldverbeteraar” te zijn, en de overtuiging dat de mogelijkheid om de wereld te veranderen een “illusie” is. *De visionair* deelt met *de criticus* een bereidheid om een afwijkende rol op zich te nemen. Er schuilt een zekere tragedie in de visionair, want dit persona heeft vele anti-types. *De visionair* heeft moeite met *de opportunist*, en onderzoekers met een hele praktische benadering van wetenschapsbeoefening. Dit persona heeft ook een uitgesproken aversie tegen *conformisten*, visieloze *facilitators*, en *conformisten* die op de rem trappen. Hierdoor lijkt *de visionair* af en toe wat eenzaam, maar de liefde voor onderzoek, en de mensen die dat onderzoek doen, wint altijd.

Open science moet volgens *de visionair* vooral bevrijden van disfunctionele hiërarchieën door te concentreren op de meervoudigheid en pluriformiteit van kennisontwikkeling. Op dit moment krijgt volgens de visionair *Erkennen en Waarderen* de meeste aandacht, zijn *Open Access* en *FAIR Data* noodzakelijke voorwaarden voor echte interactie met de samenleving. Aan dat laatste hecht *de visionair* namelijk grote waarde.

Architect

De architect is bezig diens ideale wetenschap concreet te institutionaliseren. Dit persona overziet daarbij het speelveld en verliest zich niet in de details. *De architect* heeft veel aandacht voor leiderschap en richt zich op het systeem om zo een betere “werkplaats” voor goed onderzoek en onderwijs te creëren, en wetenschappers in staat te stellen “hun instinct te volgen”. *De architect* is daarnaast actiegericht en heeft vaak de expliciete ambitie de samenleving te verbeteren. Een goed functionerend wetenschappelijk systeem speelt een centrale rol in deze ideale samenleving.

De architect maakt vanuit inhoudelijke overtuigingen de vertaalslag naar het strategische en bestuurlijke niveau. Dit persona is ambitieus en eigenzinnig, maar ziet zichzelf niet als een perfectionist. Het is ironisch dat *de architect* weinig met autoriteit zegt te hebben, maar meestal wel een autoriteitspositie heeft. Dat is niet toevallig. Dit persona wil namelijk “niet alleen op de winkel passen, maar deze ook verbeteren”. *De architect* denkt daarbij op systemisch niveau vanuit machtsrelaties, en voert het debat niet alleen binnen de academie, maar ook met fondsverstrekkers en politici. *De architect* is bovendien wars van “esoterisch gezwets” en verhoudt zich op gespannen voet met *de visionair*, *de geleerde*, en *de criticus*, die minder aanleg hebben om over te gaan op concrete actie.

Goede wetenschap is volgens *de architect* “ook gewoon werk” want “wetenschappers zijn ook gewoon medewerkers”. Zo is ook *Open Science* een “manier van werken”. *De architect* houdt niet van mensen die *Open Science* als een privéprobleem van academici zien, en systeemverandering op microniveau proberen te bewerkstelligen. Het aandachtspunt en werkgebied van *de architect* ligt nu vooral op *Erkennen en Waarderen*, maar vooral omdat dit een noodzakelijke voorwaarde is voor *Public Engagement*. Dat laatste zou meer aandacht moeten krijgen, omdat de ideale academie van *de architect* in stevige interactie met de samenleving staat.

Steekwoorden:

- Overziet het speelveldniet details
- Aandacht voor leiderschap
- Wetenschap is een 'werkplaats'
- Actiegericht
- Verbetering van samenleving
- Heeft weinig met autoriteit, maar zit wel vaak op autoriteitspositie
- Denkt systemisch, vanuit machtsrelaties
- Verhoudt zich op gespannen voet met visionair, geleerde en criticus die minder geneigd zijn over te gaan op concrete actie
- OS: aandachtspunt voor op E&W want is voorwaarde voor PE

Aanjager

De aanjager is een echte kwartiermaker en houdt van het podium. Dit persona maakt zich vooral zorgen om de wetenschapscultuur waarin het niet toegestaan is om fouten te maken. *De aanjager* wil namelijk dat “de bulk aan wetenschappers” een plek heeft waar ze zich uitgenodigd, uitgedaagd, en thuis voelen. *De aanjager* heeft over het algemeen ervaring binnen en buiten het academische systeem en heeft een ontwikkeling doorgemaakt: van buiten de wetenschap naar cultuurveranderaar, van een focus op onderzoek naar een focus op cultuurverbetering, of dit persona heeft geen academische achtergrond van huis uit of een tijd als niet-onderzoeker gewerkt. Zo heeft *de aanjager* ervaring met ‘anders-zijn’, en een hoogontwikkelde gevoeligheid voor omgangsvormen waarin afwijkingen geen plaats hebben.

De aanjager is extravert, assertief en enthousiast. Dit persona is niet bang voor een publiek optreden en voor grote massale groepen. Dit persona praat veel—in tegenstelling tot *de verbinder*, die vooral veel luistert. *De aanjager* houdt van voorbeelden, kan mensen in beweging brengen, en is net als *de visionair* een verhalenverteller. *De aanjager* is uitgesproken activistisch, kan mensen committeren, en probeert *Open Science* met een surplus aan energie “op de kaart te zetten”, en “actie te genereren onder een grote groep wetenschappers”. *De aanjager* is een voorvechter “die niet alleen wil zeuren over wat er niet goed gaat” en niet “zielig” wil doen. *De aanjager* gelooft namelijk “dat alles mogelijk is” en “alles opnieuw op te bouwen is”. Het kan totaal anders en dat geeft reden tot veel optimisme. *De aanjager* houdt van mensen in de klassiek ondersteunende functies die radicaler zijn dan veel wetenschappers, en ziet dat het wetenschappelijk systeem vooral vorm krijgt door de mensen om bestuurders heen. Dit kan een spanning veroorzaken met *de architect*.

Een gevaar voor *de aanjager* is het verwijt te krijgen niet goed te luisteren en vooral te zenden. Dit persona moet af en toe op de rem staan, maar stagneert als die niet kan doorpakken. *De aanjager* heeft moeite met de “hardliners” binnen de *Open Science* beweging—de mensen die met de beste bedoelingen een averechts effect hebben doordat ze bijvoorbeeld anderen in het openbaar bekritisieren. Ook met mensen die vanuit problemen denken en oudere hoogleraren die alleen fundamenteel onderzoek doen kan *de aanjager* maar moeilijk overweg. Dit is één van de weinige types die niet per sé een hekel heeft aan *de opportunist*. Binnen de Open Science beweging is *de aanjager* op elk thema actief.

Steekwoorden:

- Kwartiermaker

- Heeft ervaring met ‘anders zijn’ (van buiten naar binnen WS, geen academische achtergrond)
- Hoogontwikkelde gevoeligheid voor omgangsvormen waarin afwijkingen geen plaats hebben
 - Extravert, assertief, enthousiast
 - Niet bang voor publiek optreden
 - Praat veel – luistert minder (in tegenstelling tot verbinder)
 - Alles kan anders – veel optimisme
 - Gevaar: verwijt niet goed te luisteren en alleen te zenden
- Heeft moeite met ‘hardliners binnen OS’ mensen die anderen in openbaar bekritisieren
- Mensen die vanuit problemen denken
- Eén van weinige types die niet per sé hekel heeft aan opportunist
- Binnen OS op elk thema actief

Expertcoach

De expertcoach heeft een passie voor de wetenschappelijke infrastructuur die onderwijs en onderzoek mogelijk maakt. Dit type ziet vooral de voordelen van het hebben van een voorsprong in het open delen van data en uitvindingen. Volgens *de expertcoach* heeft de wetenschap nu te weinig slagkracht en zou het effectiever zijn om volledig over te gaan op intensieve samenwerking, waarin niet alleen onderzoekers, maar ook engineers, data experts en andere professionals een actievere plek krijgen. Alleen zo kan de wetenschap volgens *de expertcoach* de concurrentie aan met de winst-gedreven sector.

Goede wetenschap is zich volgens de expertcoach heel bewust van verschillende marktpartijen waarmee de wetenschap samenwerkt, zoals uitgevers en technologiebedrijven. *De expertcoach* heeft oog voor de commerciële belangen die daar een rol bij spelen, en vindt dat deze partijen in principe bestaansrecht hebben binnen de wetenschap. De verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de publieke identiteit van wetenschap ligt dan ook voornamelijk bij wetenschap zelf. Goede wetenschap is voor *de expertcoach* efficiënt en effectief; innovatie is één van de kerndoelen van wetenschap.

De expertcoach vraagt van zichzelf en anderen om “de strijd aan te gaan”. Dit persona werkt graag hard, op eigen initiatief, en buiten kantoorijden. Werk en privé lopen snel door elkaar heen en dat is voor dit persona over het algemeen geen enkel probleem. *De expertcoach* is proactief, komt langs, zet veel initiatieven op en is pragmatisch, en zoekt wetenschappers op om te ondersteunen, maar neemt daarin altijd de “eigen agenda” mee. Dit persona lost namelijk nooit alleen het voorgelegde probleem op, maar laat de eigen overtuigingen over *Open Science* een nadrukkelijk onderdeel zijn van de gegeven hulp. Zo speelt *de expertcoach* op individueel niveau een zeer invloedrijke rol. Mede door het contact met veel individuen heeft *de expertcoach* heel veel oog voor het persoonlijke verhaal en creëert daar ruimte voor. Het persona ziet psychologie als onderdeel van de eigen expertise.

De expertcoach heeft gestudeerd en is daarna eerst in een specialisme gaan werken. Dat specialisme heeft vooral betrekking op de infrastructuur die wetenschap mogelijk maakt. Dit persona loopt binnen diens werkzaamheden tegen een traditionele visie op “support” in de traditionele universiteit aan. Daardoor heeft dit persona niet zozeer last van institutionele hiërarchieën—zoals bijvoorbeeld bij de *visionair*, de *architect* en de *beschermer* het geval is. Wel heeft *De expertcoach* grote problemen met de universitaire bureaucratie, zoals versleten functietitels en traditionele werkwijzen.

Steekwoorden:

- Heeft passie voor wetenschappelijke infrastructuur die onderwijs en onderzoek mogelijk maakt
- Open delen en open data geeft vooral voorsprong – dit persona ‘wil winnen’
- Wil dat WS concurrentie aan kan gaan met winst-gedreven sector
- Goede WS is zich bewust van marktpartijen (uitgevers, technologiebedrijven)

- Goede Ws is vooral efficiënt en effectief
- Heeft veel contact met individuele wetenschappers – hierdoor aandacht voor persoonlijke verhaal en speelt op individueel niveau invloedrijke rol
- Heeft gestudeerd en is daarna in specialisme gaan werken
- Loopt tegen traditionele visie op 'support', heeft niet zozeer last van institutionele hiërarchieën (visionair, architect, beschermer) maar last van universitaire bureaucratie (versleten functietitels en traditionele werkwijzen)

Beschermer

De beschermer functioneert als het geweten van de wetenschap en heeft grote aandacht voor integriteit van onderzoek, onderzoekers en methodes. Dit persona wil bijdragen aan een duurzaam werkklimaat voor academici en ziet zichzelf als een echte reparateur van het wetenschappelijk systeem dat niet (meer) in staat stelt op een robuuste en verantwoorde manier tot kennis te komen. *De beschermer* is verbitterd geweest, heeft dat overwonnen, en wil nu actie. *De beschermer* kan kennis niet als waar aanzien en vindt dat er geen eerlijke mening gevormd kan worden als onderzoek methodologisch en ethisch niet correct is.

De beschermer heeft over het algemeen zeer slechte ervaringen gehad in de eigen carrière, meestal tijdens de promotie, waarin machteloosheid en onrecht een rol hebben gespeeld. Dit persona heeft misstanden gezien en soms “aan den lijve” meegemaakt. *De beschermer* is slachtoffer geweest van de hiërarchische structuur in de universiteit—dit in tegenstelling tot *de expertcoach*, die vooral last heeft van bureaucratische structuren in de universiteit. Meestal heeft *de beschermer* een soort “bekering” meegemaakt. Nu vindt *de beschermer* van zichzelf dat die een voorbeeldfunctie moet vervullen en verwacht nadrukkelijk dat invloedrijke wetenschappers hun macht gebruiken om systemische hervormingen te bewerkstelligen.

De beschermer kan rigide zijn in de voorwaarden waaraan wetenschap zou moeten voldoen en doet daar niet snel concessies aan. Tegelijkertijd worstelt de bewaker met de eigen rigiditeit. Dit type spreekt zich fel uit tegen onrecht en heeft van alle types het meest last van onrechtvaardigheid. *De beschermer* kan een perfectionistische houding hebben—in tegenstelling tot de architect, die vooral ambitieus is—maar is vooral heel zorgvuldig. Dit persona legt constant de nadruk op het uitwisselen van vaardigheden en het gebruik maken van elkaars expertise. *De beschermer* houdt ervan om een onderzoek methodologisch goed op te zetten. Dit staat soms op gespannen voet met de verwondering en (soms esoterische) creativiteit van het onderzoek dat de *visionair* ambieert. Dit persona is een echte rebel en keert zich tegen *de opportunist*, en kan ook slecht tegen mensen die een “stroman voor open science interventies gooien”. “Ja, dit hoort er nou eenmaal bij” of “Zo doen we dat hier” zijn uitspraken waar *de beschermer* direct allergisch op reageert.

De beschermer heeft een soort bekering naar *Open Science* meegemaakt, en is meestal begonnen met de roep om transparante werkwijzen en het toegankelijker maken van wetenschappelijke publicaties, maar is steeds meer een groot voorvechter van *Erkennen en Waarderen* geworden. *Public Engagement* is wel belangrijk, maar zeker niet de kern van de eigen aandacht en inzet. *Open Science* hangt volgens dit persona heel erg samen met “gewoon, het verbeteren van de wetenschap.” Dat hoeft niet alleen op het gebied van openheid, maar kan ook al door methodologische verbeteringen en heldere integriteitsrichtlijnen.

Steekwoorden:

- Grote aandacht voor integriteit van onderzoek, onderzoekers en methodes
- Wil repareren
- Heeft misstanden gezien en vaak ‘aan den lijve’ meegemaakt. Heeft slechte ervaringen gehad, meestal tijdens de promotie - machteloos
- Heeft ‘beking’ meegemaakt
- Wil voorbeeldfunctie vervullen
- Kan rigide zijn
- Gespannen voet met visionair – want wil vooral onderzoek methodologisch goed opzetten
- Kan niet goed tegen opportunisten
- Is perfectionistisch, in tegenstelling tot architect, die is vooral ambitieus
- OS: is begonnen met aandacht voor transparante werkwijzen en OA, nu steeds meer voorvechter van E&W, PE is belangrijk, maar niet kern van eigen aandacht en inzet
- Verbeteren van WS hoeft niet alleen op gebied van openheid, maar kan ook al door methodologische verbeteringen en heldere integriteitsrichtlijnen

Verbinder

De verbinder houdt zich constant bezig met de vraag: “Wat hebben we aan elkaar” om een cultuurverandering in de wetenschap voor elkaar te krijgen. Dit persona bouwt aan een (nieuw) fundament van wetenschap via de vele mensen die zich in de wetenschap bewegen. *De verbinder* streeft nadrukkelijk naar een cultuur waarin fouten gemaakt mogen worden. *De verbinder* is optimistisch en altijd bereid om de eigen terminologie aan te passen aan diens gesprekspartner. Dit persona heeft net als *de expertcoach* aandacht voor het persoonlijke verhaal en is in tegenstelling tot *de aanjager* ook actief en innemend op individueel niveau. *De verbinder* luistert graag en laat mensen zich gehoord voelen. Dit persona zoekt naar dwarsverbanden en houdt er niet van als hervormers met hetzelfde doel irreële verwachtingen van mensen hebben. *De verbinder* is trouw en blijft lang “aan dode paarden trekken”, omdat die lang—soms ten onrechte—mogelijkheden blijft zien. *Open Science* gaat voor *de verbinder* over de vraag hoe de eindgebruiker van kennis betrokken wordt. Vraagstukken rondom het *Erkennen en Waarderen* van onderzoekers draait voor dit type vooral om mensen in hun hoofd ruimte te bieden om zo’n verandering door te kunnen maken.

De verbinder ziet zichzelf als spil in de overgang van een oud naar een nieuw systeem. Het persona wil wel verandering, maar kan zeer empathisch omgaan met twijfelaars over die verandering. *De verbinder* “komt steeds terug om achterblijvers op te halen”, en zoekt altijd hulp of samenwerking. Dit persona wil geen angst zaaien en focust liever op gedrag. *De verbinder* vindt het, in tegenstelling tot *de aanjager*, al snel narcistisch als het over die persoonlijk gaat, wat het risico heeft dat anderen die “te soft noemen”. *De verbinder* heeft moeite met mensen die zitten midden in een transitie te zitten, maar doorrollen op de oude manier. Ook met de “hardliners”, die door veel openbare kritiek een averechts effect teweegbrengen onder de vele mensen die nog niet helemaal in de transitie zitten, heeft *de verbinder* moeite.

Steekwoorden

- Altijd bezig met vraag ‘wat hebben we aan elkaar’
- Bouwt aan nieuw fundament voor WS via de mensen
- Altijd bereid om terminologie aan te passen aan gesprekspartner
- Heeft net als expertcoach veel aandacht voor persoonlijke verhaal
- Is in tegenstelling tot aanjager ook actief en innemend op individueel niveau
- Luistert graag – laat mensen zich gehoord voelen
- Houdt niet van hervormers met hetzelfde doel die irreële verwachtingen van mensen hebben
- Trouw – blijft lang aan ‘dode paarden trekken’ - blijft mogelijkheden zien
- Spil in overgang van oud naar nieuw systeem, wil verandering, maar kan zeer empathisch omgaan met twijfelaars en ‘achterblijvers’
- Heeft risico dat anderen die ‘te soft’ vinden
- Moeite met hardliners die openbaar kritiek leveren

Facilitator

De facilitator verzamelt goede ideeën, combineert ze, en maakt ze praktisch uitvoerbaar binnen de bestaande institutionele context. Dit persona “wil mensen in staat stellen om *Open Science* te doen”, doorziet de machtsverhoudingen die daar een rol bij spelen, en gebruikt die op een zo functioneel mogelijke manier. *De facilitator* vraagt zich af hoe mensen ondersteund kunnen worden in een gewenste gedragsverandering en goede wetenschap is volgens *de facilitator* gericht op het team en niet op het individu. *De facilitator* is waakzaam voor “sloppy science” en volgt *de visionair* en *de architect* (in zichzelf of in anderen) in een visie op de ideale wetenschap.

De facilitator is resultaatgericht en gebruikt daarbij meetbare, helder gedefinieerde doelen waarbij goed inzichtelijk is of deze wel of niet behaald worden. Dit persona heeft daarbij oog voor een goed functionerende organisatie met duidelijk omschreven functies, rollen, en verantwoordelijkheden. *De facilitator* denkt goed na over hoe ideeën praktisch geïmplementeerd kunnen worden, zorgt voor een goed georganiseerde “governance”, en bestrijdt daarbij het onderscheid tussen ondersteunend en wetenschappelijk personeel. Net als *de architect* wordt *de facilitator* vaak voor bestuurlijke rollen gevraagd, maar voelt zich comfortabeler in een rol als manager. Dit persona heeft niet noodzakelijk een bestuurlijke ambitie, maar moet van zichzelf de zaken “noodgedwongen” organiseren. Voor *De facilitator* ligt het verwijt van gebrek aan visie op de loer. Tegenovergesteld aan dit persona zijn “mensen die niet zeggen niet hoeven te managen”, die bezig zijn met hun eigen onderzoek en vooral “in eigen hoofd zitten”.

Steekwoorden

- Verzamelt goede ideeën, combineert ze, maakt ze praktisch uitvoerbaar binnen bestaande institutionele context
- Wil mensen ‘in staat stellen om open science te doen’
- Doorziet machtsverhoudingen, gebruikt deze zo functioneel mogelijk
- Goede wetenschap gericht op het team, niet op individu
- Resultaatgericht, gebruikt heldere meetbare doelen
- Oog voor goed functionerende organisatie, duidelijk omschreven functies, rollen en verantwoordelijkheden
- Volgt architect en visionair in hun visie op ideale wetenschap
- Wordt net als architect vaak voor bestuurlijke rollen gevraagd, voelt zich comfortabeler in rol als manager
- Mogelijk verwijt: gebrek aan visie
- Kan niet goed met 'mensen die zeggen niet te hoeven managen' en 'die vooral in hun eigen hoofd zitten'.

Conformist

De conformist staat op zich positief tegenover een cultuurverandering die de wetenschap verbetert, maar binnen de huidige status quo en in de bestaande disciplinaire structuren. *De conformist* legt de nadruk op goede omstandigheden voor onderzoek en wil deze zo veel mogelijk in stand houden en verduurzamen. *De conformist* kan streng en principieel zijn voor anderen en voor zichzelf, is nieuwsgierig en houdt van het opbouwen van robuuste expertise.

Het nut van wetenschap is volgens dit persona heel moeilijk op korte termijn uit te drukken. Het academisch bedrijf is “een langzaam groeiende boom.” Volgens *de conformist* is het voornaamste probleem in de wetenschap dat onderzoekers worden afgerekend op het aantal publicaties die niet relevant zijn, en de impactfactoren die daarmee verbonden worden. Dit komt doordat onderdelen van het wetenschapsbedrijf in handen zijn gekomen van mensen die niet die niet de juiste expertise hebben.

In diens dagelijkse werkzaamheden heeft *de conformist* vaak een verantwoordelijkheid dat de huidige situatie (in een lab, in een onderzoeksgroep en financieel) functioneert en heeft daar veel werk aan. “Als ik ergens voor getekend heb, dan zal ik dat doen totdat je me met een honkbalknuppel wegjaagt”. *De conformist* voelt zich verantwoordelijk voor mensen in diens omgeving en aan degene aan wie die leidinggeeft. PhD’s zijn belangrijk als “handen en voeten” van onderzoeksgroepen en staan in dienst van de wetenschap. Omdat ze zo belangrijk zijn, moeten ze ook in goede omstandigheden kunnen werken. *De conformist* komt vaak uit een wetenschappelijke familie en heeft (met moeite) een “klassiek” carrièrepad doorlopen--inclusief alle offers die daarbij komen kijken. *De conformist* is opgegroeid in het “oude systeem”.

De conformist staat op gespannen voet met *de expertcoach* als het gaat om de beoordeling van de rol van marktpartijen in wetenschap. Slechte wetenschap draagt volgens *de conformist* niet bij aan “het veld als geheel”. Dit persona deelt met *de beschermer* de wens om wetenschap “te repareren”, maar ziet dit in andere thema’s gebeuren. *De conformist* heeft moeite met bureaucraten en beleidsmedewerkers die in een eigen, ondoorgrondelijke beleidstaal praten. Voor *de conformist* is de belangrijkste vraag in de context van *Open Science* hoe expertise weer het uitgangspunt kan worden in de wetenschappelijke publicatieinfrastructuur. Dit persona vindt thema’s rondom *Public engagement* en *Erkennen en Waarderen* niet concreet genoeg. Bovendien zijn deze onderwerpen volgens *de conformist* geen onderdeel van onderzoek en wetenschap.

Opportunist

De opportunist kenmerkt zich door een enorme gedrevenheid en ambitie, en ziet *Open Science* vooral als een nieuwe kans. Dit persona is een echte kanszoeker, ziet overal mogelijkheden. Dit persona is enorm gedreven, en let goed op wat er van die verwacht wordt door degenen die bepalen wie er wel of geen carrière maakt in de wetenschap. Deze sensitiviteit zorgt ervoor dat die goed is in het wetenschappelijke carrièrespel. Of dit in het oude of in het nieuwe systeem is, maakt daarbij niet zoveel uit. Dit persona is er dan ook zeer bedreven in om persoonlijke interesses en belangen te vertalen naar de wensen van een specifiek financieringssysteem, en gedraagt zich daarom in de praktijk niet veel anders dan eerst. *De opportunist* is er in die context goed in om te verantwoorden waarom *Open Science* niet terugkomt in de eigen publicaties, maar wel een rol speelt in de eigen intenties. *De opportunist* zit op een vaste positie en wordt wel snel een “poster-child” van

initiatieven waarin in de praktijk andere mensen meer tijd en ruimte hebben gestopt. *De opportunist* wordt veelvuldig aangehaald door andere types als de ultieme meelifter.

Criticus

De criticus is wars van onrecht, wil repareren, en is niet bang om diens nek boven het maaiveld uit te steken. Dit type is graag een excentriekeling. Net als *de visionair* en *de architect* vermijdt *de criticus* het benoemen van functietitels en bedient zich daarnaast van provocatief taalgebruik. *De criticus* houdt ervan om mensen te prikkelen en uit te dagen, en zoekt weerstand en discussie op om vooruitgang te komen. Dit persona houdt ervan om een afwijkende positie in te nemen en verwacht ook van anderen dat zij tegendraads (kunnen) denken. Net als *de visionair* wil dit type “alles durven uitdagen”. *De criticus* levert ook kritiek op “interne gelederen”, bevraagt autoriteit en spreekt mensen aan op gebrek daaraan. *De criticus* vindt ervaring en expertise in een specifieke discipline erg belangrijk.

Dit persona heeft een neiging tot perfectionisme en is streng voor zichzelf en voor anderen. *De criticus* houdt van denken, maar niet van “denken in vaste patronen” en deelt dat met *de geleerde*. *De criticus* zegt van zichzelf een grote mond te hebben, maar vindt zichzelf niet doortastend genoeg in de actie. *De criticus* is net als *de beschermer* een rebel maar uit die rebellie vooral in woorden. Dit persona is wel principieel, bevlogen en idealistisch.

De criticus loopt het risico om gelijkgezinden onbedoeld “voor het hoofd te stoten” en kan bij anderen die “hard aan het werk zijn” irritatie opwekken door scherpe teksten en woorden. In de context van een cultuurverandering heeft *de criticus* een sterk institutioneel bewustzijn, houdt dit type van agenderen en minder van uitvoeren, en wil het systeem “van binnenuit veranderen” met instandhouding van constante kritiek. *De criticus* is ooit rigide geweest, maar heeft geleerd dat te streng zijn niet duurzaam is en weet heel goed wat verliezen is. *De criticus* is de grootste tegenstander van conformisme en opportunisme. En houdt vooral niet van “verstandige bestuurders” die zich niet aan een ideaal committeren.

Geleerde

De geleerde neemt complexiteit als uitgangspunt voor kennisbeoefening. Dit persona laat zich inspireren door de spanning tussen theorie en scenario’s in de echte wereld, en de interactie tussen hele concrete gebeurtenissen of objecten en abstracte concepten. *De geleerde* heeft een fascinatie voor een academische manier van denken, zonder daarbij een hiërarchische disciplinaire verhouding als uitgangspunt te nemen. Voor *de geleerde* is diens wetenschapsbeoefening een manier om zin te geven aan het (eigen) bestaan. *De geleerde* is een echte onderwijzer, en heeft daardoor veel aandacht voor jonge generaties wetenschappers en promovendi. “Het kan ook anders,” betekent voor de geleerde vooral “je kunt er ook anders naar kijken”. Dit persona heeft aandacht voor lange-termijn investeringen in wetenschap, heeft vaak een redelijk klassiek carrièrepad, en is nu vaak een respectabele wetenschapper (in wording).

Net als *de visionair* denkt de geleerde niet vanuit een enkelvoudig wetenschappelijk verklaringsmodel. Hoewel *de geleerde* zich graag kritisch uitlaat over hemelbestormende bestuurlijke ambities. Toch kan dit persona tegenstelling tot *de criticus* snel misverstaan worden als vaag en “esoterisch,” terwijl theoretisch denken voor *de geleerde* een zeer “praktische” aangelegenheid is. Tegenover *de geleerde* staat de bestuurder die “aan het vergaderen is over geld”, en mensen die “denken in vaste patronen”.

Voor *de geleerde* is goede wetenschap zich bewust van de historische en lokale context waarin kennis tot stand komt. Dit persona is niet per se een historicus, maar neemt een zeker historisch bewustzijn mee in de eigen kennisbeoefening. *De geleerde* verhoudt zich kritisch tot het “containerbegrip” *Open Science*, en voelt zich vooral gemotiveerd mee te doen door te benadrukken dat het academische instituut vooral een bijdrage aan de samenleving moet leveren door goed wetenschappelijke onderwijs; en niet alleen door onderzoek.

Ideale Academies

Open gemeenschap

De ideale academie als open gemeenschap wil maatschappelijke waarde toevoegen. Door een actieve houding van wetenschappers moet onderwijs en onderzoek sociale actie teweegbrengen in de echte wereld. Er is een nadrukkelijke focus op concrete maatschappelijke problemen en vraagstukken. Binnen de *Open Gemeenschap* is men zich bewust hoe de oplossingen en inzichten die er aangedragen worden sterk contextafhankelijk zijn. Daardoor is er interactie nodig met die directe context en komt kennis er tot stand door middel van co-creatie. De universiteit fungeert dan ook vooral als ontmoetingsplaats. Onderzoeksvragen en methodologische benaderingen worden er samen met belanghebbenden gedefinieerd, en er vindt een voortdurende dialoog plaats over de maatschappelijke implicaties van de resultaten.

Daarvoor is het wel noodzakelijk dat het wetenschapssysteem en met name ook carrière-structuren radicaal hervormd wordt. Wetenschappers worden binnen de *Open Gemeenschap* namelijk gestimuleerd om zich te engageren, in plaats van hun onderzoek te codificeren en vooral binnen de veilige muren van de universiteit te houden. Daarom worden binnen de *Open Gemeenschap* wetenschappers beoordeeld en gepromoveerd op basis van de maatschappelijke impact die ze maken, en niet aan de hand van publicatieaantallen of hoeveelheid financiering die ze binnenhalen. Zo zorgt de *Open Gemeenschap* dat het een vitaal, verantwoordelijk, en relevant onderdeel is in de samenleving, en zorgt het ervoor dat de wetenschap een cruciale rol kan spelen in het aangaan van de uitdagingen van de 21ste eeuw.

Sleutelwoorden: Maatschappelijke impact, interactie, context, co-creatie, openheid belanghebbenden, dialoog

Innovatiecentrum

Deze ideale academie dient het nationale belang om maatschappelijke vooruitgang te creëren door veelal technologische innovatie met grote sociaaleconomische impact. Het streeft ernaar om in internationaal opzicht de allerbeste plek voor onderwijs en kennisproductie te zijn, en ziet groei als belangrijke waarde. Het excellente en vernieuwende onderzoek dat binnen het *Innovatiecentrum* wordt gedaan zorgt voor breed toepasbare, en commercialiseerbare uitvindingen. Het academische onderwijs moet goed aansluiten op de arbeidsmarkt, en zorgen voor het personeel dat de moderne kenniseconomie nodig heeft, en de ondernemers die de kenniseconomie vormgeven.

Binnen het *Innovatiecentrum* is competitie een belangrijke katalysator van succes: het stimuleert individueel talent en excellentie. Dat moet wel samengaan met radicale transparantie, zodat de wetenschap als geheel zichzelf niet in de weg zit en efficiënt te werk blijft gaan. Specialistische expertise staat hoog in het vaandel. Door veel en hard te werken in teams ontstaat daarbij grote slagkracht. Dit kan dan ook het allerbeste op grote schaal plaats vinden, strak georganiseerd naar het evenbeeld van een effectief bedrijf. Alleen dan kan het *Innovatiecentrum* concurreren met commerciële alternatieven.

De samenleving is investeerder in deze ideale academie, en moet kunnen profiteren van het maatschappelijke rendement dat het oplevert. Het is dan ook logisch dat het *Innovatiecentrum* verantwoording aflegt aan die samenleving. Alle kennisproducten die er uit voortkomen moeten dan ook publiek toegankelijk zijn.

Sleutelwoorden: Innovatie, sociaaleconomische vooruitgang, competitie, excellentie, publieke investering

Ontwikkelcentrum

Deze ideale academie draait om het ontplooiën van autonome, kritische, en open geesten. Het richt zich vooral op ontwikkeling en het proces, in plaats van uitkomsten en prestaties. Door nieuwsgierigheid, verwondering en fascinatie als belangrijke motivator te zien voor het komen tot kennis, leren individuen in het *Ontwikkelcentrum* om te zich te verhouden tot en te genieten van complexiteit. Interdisciplinair onderwijs en onderzoek zijn daarbij onlosmakelijk met elkaar verbonden. Academisch onderwijs wordt er gegeven door degenen die onderzoek doen, en onderzoekers leren in deze ideale academie van het onderwijs dat ze geven.

Het *Ontwikkelcentrum* is kleinschalig en kent een hoge mate van infrastructurele en bureaucratische flexibiliteit. Er is zo weinig mogelijk hiërarchie, en veel speelruimte. Voor het onderzoek betekent dit dat wetenschappers zoveel mogelijk georganiseerde academische vrijheid. Er moet veel ruimte zijn om projecten te doen die zij zelf belangrijk vinden, en om binnen die projecten te proberen en te mislukken. Voor het onderwijs betekent dit dat er veel keuzeruimte moet zijn voor studenten, om zo zichzelf en de maatschappij in volle diepgang te ontdekken. Het *Ontwikkelcentrum* moet zo een plaats worden die zich kritisch verhoudt tot zichzelf en tot de samenleving. Het is een plaats waarin maatschappelijke problemen en structureren worden geanalyseerd en geïnterpreteerd.

Slutelwoorden: ontplooiing, complexiteit, speelruimte, onderwijs, interdisciplinariteit

Duurzame Universiteit

Deze ideale academie ontstaat pas nadat de huidige universiteit grondig is hervormd en gerepareerd. De huidige wetenschap, met zijn gesloten, hiërarchische, en competitieve cultuur is namelijk kapot. Dat is het gevolg van de combinatie van jarenlange onderfinanciering, management-denken, en de commercialisering van de wetenschappelijke informatie-infrastructuur. De *Duurzame Universiteit* als verbetering van de huidige academie ontstaat naast betere financiering door de overheid, uit een rechtvaardiger personeelsbeleid, en een open en eerlijke dialoog over hoe men binnen de wetenschap met elkaar om wil gaan. De media die het wetenschappelijk debat vormgeven moeten bovendien weer in handen komen van wetenschappers zelf, in plaats van winstgedreven bedrijven.

Binnen de *Duurzame Universiteit* werkt men samen als collega's; niet als concurrenten. Daarom is er een goede balans georganiseerd tussen alle taken die haar personeel in teamverband verwacht wordt uit te voeren – of dat nu onderzoek, onderwijs, leiderschap, of interactie met de samenleving is. Door voldoende financiering kan er voldoende personeel worden aangenomen om kerntaken goed uit te voeren. Zo ontstaat er een lagere werkdruk. Een gezonde arbeidsrelatie is bovendien een topprioriteit: de flexibele schil is binnen de *Duurzame Universiteit* bijna niet meer aanwezig en vaste contracten zijn er de norm. Er heerst vertrouwen in de goede dingen die onderzoekers doen met de aan hen toevertrouwde financiering – die bij voorkeur loopt via de eigen universiteit in plaats van externe geldstromen. Academici krijgen binnen de *Duurzame universiteit* namelijk de vrijheid om hun eigen beslissingen te nemen, en hoeven daarvoor zo weinig mogelijk verantwoording af te leggen via bureaucratische beleidsapparaten of externe partijen.

Binnen dit gezonde en goed-functionerende systeem ontstaat alle rust en ruimte om op een integere manier wetenschap te bedrijven van hoge kwaliteit. Door niet te focussen op excellentie, maar op normaal onderzoek, ontstaat ruimte voor een robuustere manier van werken. Het delen van onderzoeksgegevens, transparante peer-review, en zorgvuldige en transparante methodologie vormen daarbij het uitgangspunt. Juist deze robuustheid legt een stevig fundament onder de wetenschap als democratisch instituut waar de samenleving goed voor moet zorgen.

Slutelwoorden: Systemische hervorming, financiering, academische vrijheid, lagere werkdruk, integriteit, transparantie, team.

Oriëntatie van persona naar verschillende academies

Dit geeft aan hoe vaak de participanten die tot een persona behoren hun voorkeur uitspraken voor een van de vier ideale academies. Groen geeft aan dat het persona positief tegenover een ideale academie.

	Duurzame Universiteit	Innovatiecentrum	Ontwikkelcentrum	Open Gemeenschap
Geleerde	8	6	23	12
Criticus	13	4	23	8
Opportunist	12	0	2	9
Conformist	10	3	2	0
Facilitator	13	6	9	15
Verbinder	17	0	1	6
Beschermer	20	0	1	11
Expertcoach	6	6	1	2
Aanjager	27	3	5	18
Architect	5	1	5	13
Visionair	15	4	21	17